

Masine folymais oanpast

Folymais wreide yn fjouwer jier foars út yn tal hektares, mar kampt foar it earst mei in wiete maitiid. It teeltadvys en de masine wurde op de nije ûnderfining en kennis oanpast

‘Mei folymais setten wy yn 2009 útein yn Fryslân om mear wissichheid fan rispinge te krijen. Underdiel dêrfan wie earder siedzje, de temperatuer ûnder de mais wie ommers folle heger as bûten’, fertelt Hein-Willem Leeraar dy’t it projekt yn de earste trije jier begeliede en dy’t de firma Samco, leveransier fan foly en masine, yn Nederlân fertsjintwurdiget.

Mei de wiete maitiid en de kâlde grûn die it ôfrûne seizoen bliken dat betiid siedzjen minder foardiel joech. By tradisjonele teelt duorret it gemiddeld 21 dagen foar’t in siedsje boppe de grûn komt, by folymais de lêste jierren 8 oant 9 dagen, mar it ôfrûne seizoen wol 18 oant 19 dagen.

De resultaten binne dan ek sterk fariearjend. Gemiddeld is in skoare fan 398 setmoal en 14 ton droege stof de hektare (berekkene op basis fan BEX opjeftes en oars út kûb berekkeningen fan sleufsilos) by santich ferbouwers grif net min. Mar foaral in protte boeren mei lichte klaigrûn en bêste sângrûn seagen de grûn ticht slimpen. ‘Hoe lichter de grûn, hoe gefoeliger dêr foar’, konstatearret Leeraar. Dúdlik blykt dat siedde rigen efter it traktortsjil folle minder opkamen as de oare rigen. Nei in protte ûndersyk blykten de foartsjillen de grutte oarsaak te wêzen. Dêr rêst ûnder oaren de tank mei gewaaksbeskermingsmiddel op en dizze bannen binne folle tinner.

‘By in tal fan de sân masines dy’t no yn Nederlân draaie, bouwe de leanwurkers in rol op de traktor dy’t foar de foartsjillen draaie kin by in wiete grûn ûnder it siedzjen,’ fertelt Leeraar. Analysearre is dat de grûn dan evenwichtiger oandrukt wurdt en folle minder ticht slimpt. By droech waar kin de rol lifte wurde of demontearre.’

In oare dúdlike oanpassing oan de masine is it oanbringen fan ekstra meiridende tsjiltsjes efterop mei skyfkes dy’t de grûn better tsjin de foly oandrukke moatte. Op de tsjiltsjes komt ek in spuitstik om gewaaksbeskermingsmiddel te spuitsjen. ‘No groeit faak oan de bûtenkant tsjin de folyrigen oan it ûnkrûd it fluchst en earst. Under it foly is it dan earst wol skjûn, mar it ûnkrûd groeit nei binnen ta.’

ALDE GATTEN WEROM

Yn 2012 eksperimintearren Leeraar en Samco ek mei gruttere langwerpige gatten yn it foly. Dat wurdt foar in grut part weromdraaid. Tefolle planten kamen al te fluch troch it foly hinne, wat it foardiel fan fluch ûntkiemjen beneidiele. ‘Yn it midden fan de foly hâlde wy langwerpige gatten om wetter by stjalprein goed ôffiere te litten. Wêr’t de siedsjes groeie, keare de lytse fertroude gatten yn it foly werom.’

Leeraar ferwachtet dat in tal fan de boeren dy’t yn 2012 folymais ferbouden, yn 2013 ôfheakket.

‘Tsjinfallende resultaten sitte meastal yn it muoisume waartype, yn de maitiid likegoed as de hjerst. Mar der is noch in ferskil. Oant foarich jier ta wie begelieding mei dêrby in bemestingsadvys in ferplichting. Minsken geane no harren eigen gong en kieze ek eigen rassen. Dat makket neat út, mar folymais is gewoan oars as tradisjonele teelt.’

Is it loslitten fan de ferplichte begelieding dan in ynskattingsfout? Of is de enoarme groei fan it areaal fan 27 nei 85 nei 678 nei 1.207 hektare it ôfrûne jier dan ek foar Leeraar te fluch gien?

‘Nee, dat leau ik net. Op in gegeven momint wurdt de omfang te grut en te djoer om yntinsive begelieding fol te hâlden. De sifers wize út dat it meastepart in mearopbringst út dizze teelt hellet. Dat lokket grif wer oaren út om it ek te besykjen.’

Machine foliemaïs aangepast

Foliemaïs breidde in vier jaar fors uit in aantal hectares, maar kampte voor het eerst met een nat voorjaar. Het toeltdadvies en de machine worden op de nieuwe ervaring en kennis aangepast.

Met foliemaïs starten we in 2009 in Friesland om meer oogstzekerheid te krijgen. Onderdeel daarvan was onder zaaën, de temperatuur onder de folie was immers veel hoger dan buiten', vertelt Henk-Willem Leersaar de het project in de eerste drie jaar begeleidde en de firma Samco, leverancier van folie en machines, in Nederland vertegenwoordigt.

'Met het natte voorjaar en de harde grond bleek afgelopen seizoen dat vroeg zaaën minder voordelig gaf. Bij traditionele teelt duurt het gemiddeld 21 dagen voor een zaaide boven de grond komt, bij foliemaïs de laatste jaren 8 tot 9 dagen, maar afgelopen seizoen wel 18 tot 19 dagen.'

De resultaten zijn dan ook sterk vari-

erend. Gemiddeld is een score van 398 instead en 14 ton droge stof per hectare (berekend op basis van BEX-opgaven en andere uit kunstvoedingen van slechtlo) bij zeventig akkers zaaën niet slecht. Maar vooral veel boeren met lichte klei-grond en goede zandgrond zagen de grond dichtslagen. 'Het lichter de grond, hoe gevoeliger daarvoor', constateert Leersaar.

Duidelijk bleek dat gezaaide rijen achter het teekarensie veel minder opkomen dan de andere rijen. Na veel onderzoek bleken de voorkeuren de grote vervoerster te zijn. Daar rust onder andere de tank met gewasbeschermingsmiddel op en deze banden zijn veel duurzamer.

Bij een aantal van de zeven machineries die nu in Nederland draaien, bouwen de loonwerkers een rol op de trekker die voor de vroevers kan draaien bij een natte grond tijdens het zaaën', vertelt Leersaar. 'Veelal is dat de grond dan evenwichtiger wordt aangebracht en veel minder dichtslagen. Bij droog weer kan de rol worden gebruikt of gesloten.'

Een andere duurzame aanpak aan de machine is het aandringen van extra meerprijnde wieltjes achterop met schijfjes die de aarde beter tegen de folie aan moeten drukken. Op de wieljes komt ook een

splitsstuk om gewasbeschermingsmiddel te spreiden. 'Na groot vaak aan de buitenkant tegen de foliekanten aan het oekruid het snijst en eest. Onder het folie is het dan eest wel schoon, maar het onkruid groeit naar binnen toe.'

OUDE GATEN TERUG

In 2012 experimenterden Leersaar en Samco ook met grotere langwerpige gaten in het folie, dat wordt grootslootter genoemd. Te veel planten kwamen al te snel door het folie heen, wat het voordeel van snelle onkruidbestrijding. 'In het midden van het folie houwen we langwerpige gaten om water bij plensbuien goed af te laten voeren. Waar de zaaide groeien, keren de kleine vertrooude gaten in het folie terug.'

Leersaar verwacht dat een aantal van de boeren die in 2012 foliemaïs beelden, in 2013 afzakt. 'Opmerkelijke resultaten zijn wel in het moerasse weerste in zowel het voorjaar als het najaar. Maar er is nog een verschil. Dit vorig jaar was begeleiding met daarbij een bemestingsadvies een verplichting. Mensen gaan nu hun eigen gang en kiezen ook eigen rassen. Dat geeft ruis, maar foliemaïs is gewoon anders dan traditionele teelt.'

Is het loslaten van de verplichte begeleiding dan een inductiegevoel? Of is de enorme groei van het areaal van 27 naar 85 naar 678 naar 1.207 hectare afgelopen jaar dan ook voor Leersaar te snel gegaan? 'Nee, dat geloof ik niet. Op een gegeven moment wordt de omvang te groot en te duur om intensieve begeleiding vol te houden. De cijfers wijzen uit dat het merendeel een meerprijs uit deze teelt haalt. Dat triggert wat weer anderen om het ook te proberen.'

SJOARD HOJSTER

De rol die voorgezominge trekkers in of wordt gebouwd, moet af een nat voorjaar dichtslagen bijgevoeren.

Foto: Henk-Willem Leersaar